

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobkyně **A. G.**, zastoupené advokátem JUDr. Vlastimilem Marhanem se sídlem Střelecká 672, Hradec Králové, proti žalovanému **Krajskému úřadu Pardubického kraje**, se sídlem Komenského nám. 125, Pardubice, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice ze dne 21. 4. 2005 č. j. 52 Ca 18/2005 - 33,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně podala včas kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice, ze dne 21. 4. 2005 č. j. 52 Ca 18/2005 - 33, jímž byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 20. 9. 2004 čj. KrÚ-13597/101/2004/OSRK/Kš a rozhodnuto o náhradě nákladů řízení.

Z odůvodnění napadeného rozsudku vyplývá, že žalobkyně se žalobou domáhala přezkoumání shora uvedeného rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí o vyvlastnění a potvrzeno rozhodnutí vydané Městským úřadem Lázně Bohdaneč ze dne 30. 4. 2004 čj. T 183/2696-1028-2003/Hř/522, podle kterého se vyvlastňují pozemky parc.č. 883/32 o výměře 38 m², č. 883/33 o výměře 146 m², č. 883/34 o výměře 51 m²,

č. 883/35 o výměře 3808 m² a č. 828/5 o výměře 292 m², vše v k.ú. L., obec L., zapsaných u Katastrálního úřadu pro Pardubický kraj se sídlem v Pardubicích, katastrální pracoviště Pardubice, na LV č. 58 pro obec a k.ú. L., ve prospěch České republiky, zastoupené Ředitelstvím silnic a dálnic ČR se sídlem v Praze 4, Na Pankráci 56, pro účel veřejně prospěšné stavby dálnice D 11, stavba 1105/II, Osičky-Hradec Králové.

Žalobkyně v žalobě namítla jednak nedostatečnou výši náhrady za vyvlastnění pozemky, jednak to, že v návaznosti na vyvlastnění pozemků uvedených v rozhodnutí mělo dojít i k vyvlastnění dalších, výstavbou dálnice znehodnocených pozemků, a to parc.č. 828/1, č. 323/13, č. 323/16 a č. 828/2 v k.ú. L. ve smyslu ust. § 110 odst. 3 zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon).

Krajský soud usnesením ze dne 5. 4. 2005 č. j. 52 Ca 50/2004 odmítl žalobu v části týkající se námitky nedostatečné výše náhrady za vyvlastnění a odkázal žalobkyni na žalobu k obecnému soudu, který o věci rozhodne v občanském soudním řízení; ostatní body žaloby vyloučil k samostatnému řízení.

Krajský soud zjistil ze správního spisu, že návrh na vyvlastnění podalo Ředitelství silnic a dálnic jako investor, když se předtím marně pokusilo dosáhnout účelu vyvlastnění uzavřením kupní smlouvy se žalobkyní. Při ústním jednání dne 30. 3. 2004 žalobkyně namítla, že zamýšleným vyvlastněním budou naprosto znehodnoceny další vyjmenované pozemky a vznesla požadavek, aby tyto pozemky byly rovněž ve smyslu § 110 odst. 3 stavebního zákona vyvlastněny. Touto námitkou se nejprve zabýval správní orgán I. stupně, který rozhodl tak, že se vyvlastňují ty pozemky, které jsou shora vyjmenovány, a nevyhověl návrhu žalobkyně, aby podle § 110 odst. 3 stavebního zákona byly vyvlastněny i ty pozemky, které podle tvrzení žalobkyně budou bezcenné. Jedná se totiž o pozemky, na které bude přístup realizován v rámci výstavby dálnice D 11, což je zřejmé z projektové dokumentace pro stavební povolení, která je součástí spisu, a tyto pozemky bude možno bez většího a nepřiměřeného omezení dále užívat. Požadavek žalobkyně na vyvlastnění pozemků parc. č. 323/13 a 323/16, které jsou v katastru nemovitostí vedeny jako vodní plocha a jsou využívány jako vodní tok, shledal správní orgán I. stupně rovněž nedůvodným, neboť vyvlastněním ostatních pozemků se způsob využívání pozemků, kterými je veden vodní tok a přes které je uvažováno s výstavbou dálničního mostu, nijak nezmění, nebude k nim omezen přístup, ani nebude další užívání těchto pozemků nepřiměřeně omezeno. Stavba dálničního mostu a přístup k dotčeným pozemkům jsou řešeny v projektové dokumentaci.

Požadavku na vyvlastnění pozemku parc. č. 828/5 správní orgán vyhověl s ohledem na jeho malou výměru a jeho nevhodné umístění mezi pozemek parc. č. 323/16 (vodní tok) a uvažovanou dálnici.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně odvolání, v němž znovu namítla, že měly být vyvlastněny i shora uvedené pozemky, protože budou znehodnoceny. Žalobkyně uvedla, že minimálně mělo být nařízeno místní ohledání, z něhož by bylo zřejmé, že po vyvlastnění zbudou v podstatě bezcenné pozemkové části nacházející se v bezprostřední blízkosti dálnice.

Žalovaný se v rozhodnutí ztotožnil s rozhodnutím správního orgánu I. stupně, když dovodil, že dva pozemky z těch, jejichž vyvlastnění žalobkyně požaduje, jsou vedeny jako orná půda a takto využívány a i po vyvlastnění dalších pozemků bude možno tyto pozemky (ornou půdu) nadále užívat ke svému účelu bez nepřiměřených omezení. Užívání pozemků, které jsou vedeny jako vodní plocha – vodní tok v umělém korytě, se nikterak nezmění, nebude k nim omezen přístup a jejich užívání nebude nepřiměřeně omezeno. Pokud jde o návrh na provedení místního ohledání, poukázal žalovaný na koncentrační zásadu (§ 113 odst. 3 stavebního zákona), kterou žalobkyně nerespektovala; přesto se tímto návrhem zabýval a dospěl k závěru, že provedení tohoto důkazu v odvolacím řízení by bylo neúčelné vzhledem k ostatním listinným důkazům obsaženým ve správním spisu.

Krajský soud poukázal na ust. § 110 odst. 3 stavebního zákona a dospěl z závěru, že námitka žalobkyně není důvodná. Správní orgány obou stupňů se dostatečně zabývaly požadavkem žalobkyně na vyvlastnění dalších pozemků a zkoumaly možnost jejich dalšího využití bez nepřiměřených obtíží. Krajský soud dospěl k závěru, jak vyplývá zejména ze záborového elaborátu a zákresu koordinační situace do mapy katastru nemovitostí, že bude možno uvedené pozemky bez obtíží užívat, neboť pozemky parc. č. 828/1 a 828/2 jsou užívány jako orná půda, po realizaci stavby dálnice je bude možno dále jako ornou půdu užívat a mají zajištěny dostatečné přístupy. Pozemky parc. č. 323/13 a 323/16 jsou užívány jako vodní tok a po realizaci stavby dálnice a dálničního mostu přes vodní tok bude jejich užívání bez problémů.

Pojem „nepřiměřené obtíže“ (§ 110 odst. 3 stavebního zákona) je neurčitým právním pojmem a proto soud přezkoumává, zda ve vztahu k tomuto pojmu byla uplatněna zásada materiální pravdy. Způsob a rozsah provedených důkazů určuje sám správní orgán při zachování zásady materiální pravdy. Pokud správní orgán vyšel při posuzování nepřiměřených obtíží z listinných důkazů, zjistil skutečný stav věci dostatečně. Námitku, že dokazování nebylo provedeno dostatečně, když nebylo provedeno místní ohledání pozemků, žalovaný vyvrátil v odůvodnění rozhodnutí, když vycházel z geometrického plánu a zákresu koordinační situace do mapy katastru nemovitostí, které jsou obsahem správního spisu. Současná situace na místě samém, na rozdíl od listinných důkazů, nemůže skýtat dostatečně zřetelný obraz o stavu pozemků, který tu bude v době po realizaci stavby dálnice.

Kasační stížnost žalobkyně opřela o ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

Žalobkyně zastává názor, že krajský soud měl vyhovět její námitce ohledně rozšíření vyvlastnění, protože byly splněny všechny důvody § 110 odst. 3 stavebního zákona. Jednou z podmínek rozšíření vyvlastnění je, že vlastník by mohl užívat zbylou část jen s nepřiměřenými obtížemi. Tak, jak byly předmětné pozemky využívány do dne vyvlastnění, či jak bylo plánováno jejich využívání v blízké budoucnosti, již v podstatě není po aktu vyvlastnění možné. Jedním z důvodů je samotná blízkost dálnice. Tím, že došlo k vyvlastnění pouze vybraných pozemků nutných ke stavbě dálnice, došlo k narušení celistvosti majetku žalobkyně a její šance na nakládání s nevyvlastněnými nemovitostmi se výrazně snížila. Došlo k výraznému poklesu „užitkovosti“ majetku žalobkyně jako celku, neboť byly vytrženy pouze vybrané části, což narušilo jistou kompaktnost a tedy i možnosti užívání jejího vlastnictví. V konečném důsledku tak tento akt vyvlastnění zapříčinil, že se zbylou, tedy nevyvlastněnou částí nemovitostí může žalobkyně nakládat (užívat je) pouze s nepřiměřenými obtížemi.

Toto nezákonné rozhodnutí krajského soudu, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, bylo způsobeno také chybným postupem při zjišťování skutkového stavu věci. Soud pochybil, když neprovedl místní ohledání, z něhož by bylo zřejmé, že se užitkovost zbylých nevyvlastněných nemovitostí výrazně snížila, a to nejen z důvodu blízkosti dálnice, ale i z důvodu narušení celistvosti vlastnictví.

Interpretace pojmu „bez nepřiměřených obtíží“, jak ji provedl krajský soud, nemůže obstát. K zodpovědnému posouzení rozsahu vyvlastnění je nutno zhodnotit užívání bez nepřiměřených obtíží z více hledisek, než učinil krajský soud. Proto žalobkyně navrhuje, aby napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

(Poznámka Nejvyššího správního soudu: V kasační stížnosti je na několika místech uvedeno, že se jedná o usnesení krajského soudu, místo rozsudku. V úvodu části III. kasační stížnosti žalobkyně uvádí: „Žalobkyně se domnívá, že usnesení, kterým Krajský soud v Hradci Králové řízení zastavil, je nezákonné zejména z následujících důvodů.“ Nejvyšší

správní soud, který posuzuje kasační stížnost podle jejího obsahu, dospěl k závěru, že jde o písarská pochybení, která nemají vliv na obsah kasační stížnosti).

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti vyvracel její důvodnost a navrhl její zamítnutí.

Nejvyšší správní soud věc posoudil takto:

Podle § 113 odst. 3 stavebního zákona, námitky proti vyvlastnění musí účastníci řízení uplatnit nejpozději při ústním jednání.

Podle § 110 odst. 3 stavebního zákona vyvlastnění může být provedeno jen v nezbytném rozsahu. Je-li možno dosáhnout účelu vyvlastnění pouze omezením práva, nelze právo odejmout v plném rozsahu. Jestliže se vyvlastněním převádí vlastnické právo pouze k části pozemku nebo se omezuje jiné právo k pozemku či stavbě a vlastník nebo jiný oprávněný by nemohl využívat zbývající části pozemku nebo omezeného práva k pozemku či stavbě, popřípadě je mohl užívat jen s nepřiměřenými obtížemi, rozšíří se vyvlastnění i na zbývající část, pokud o to vlastník nebo jiný oprávněný požádá.

Námitky proti vyvlastnění (§ 113 odst. 3 stavebního zákona) lze podat (nejpozději při ústním jednání) proto, že účastník řízení nebo jiný oprávněný tvrdí, že zákonné důvody pro vyvlastnění nejsou dány, proto, že vyvlastnění není navrhováno pouze v nezbytném rozsahu, a proto, že navrhovaná výše náhrady za vyvlastnění je v rozporu s obecně závazným právním předpisem. Námitky proti vyvlastnění lze však podat také tehdy, jestliže účastník řízení (vlastník nebo jiný oprávněný) tvrdí, že jsou splněny podmínky ust. § 110 odst. 3 věty třetí stavebního zákona, tedy že by mohl zbývající část pozemku užívat jen s nepřiměřenými obtížemi, a současně požádá, aby tato část pozemku byla také vyvlastněna.

Žalobkyně v řízení o vyvlastnění jejích pozemků postupovala podle § 110 odst. 3 třetí věta stavebního zákona, takže podle názoru Nejvyššího správního soudu byla oprávněna podat ve správním řízení odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně a stejně tak byla oprávněna podat žalobu ve správním soudnictví proti rozhodnutí žalovaného. Tvrdila totiž, že byla na svých právech přímo zkrácena tím, že správní orgány rozhodnutím nevyhověly její žádosti o vyvlastnění částí pozemků, které by mohla užívat jen s nepřiměřenými obtížemi (srov. § 65 odst. 1 s. ř. s.).

Pokud jde o námitky obsažené v kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud se neztotožňuje s tím, že ke zjištění skutečného stavu věci bylo třeba provést místní ohledání pozemků, které žalobkyně požadovala rovněž vyvlastnit, avšak nebylo jí vyhověno. Krajský soud správně dovodil, že listiny obsažené ve správním spisu a citované v odůvodnění rozsudku jsou dostatečné pro zjištění skutečného stavu věci. Z místního ohledání v současné době nelze dovodit, že v budoucnu, po výstavbě dálnice D 11, bude žalobkyně moci nevyvlastněné části pozemků užívat jen s nepřiměřenými obtížemi. Ostatně žalobkyně v kasační stížnosti používá nejasného pojmu „užitkovost“ a vztahuje jej i na místní ohledání, když uvádí, že z místního ohledání by mělo být zřejmé, že se užitkovost zbylých nevyvlastněných nemovitostí výrazně snížila, a to nejen z důvodu blízkosti dálnice, ale i z důvodu narušení celistvosti vlastnictví.

K tomu, že pozemky žalobkyně budou v blízkosti dálnice a že již nebudou v původním (celistvém) stavu, není třeba provádět místní ohledání, protože je to nepochybné z listin obsažených ve správním spisu.

Pokud jde o námitku nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, pak jde o posouzení otázky, zda žalobkyně by mohla inkriminované pozemky užívat jen s nepřiměřenými obtížemi; pouze v takovém případě by mohla úspěšně žádat o vyvlastnění těchto pozemků.

Žalobkyně se však v odůvodnění této námitky uchyluje k již shora uvedenému pojmu užitkovosti, resp. snížení užitkovosti pozemků. I pokud by bylo jasné, co tento pojem obsahuje, nemohl by být důvodem pro to, aby předmětné pozemky byly vyvlastněny, protože zákonným pojmem je užívání jen s nepřiměřenými obtížemi. Z obsahu spisu lze dovodit, že pozemky, které žalobkyně požaduje vyvlastnit, jsou jednak vodní plocha (v umělém korytě), jednak orná půda.

Žalobkyně v kasační stížnosti neuvádí, zda a jak vůbec užívá vodní plochu v umělém korytě, resp. zda a jak bude moci tuto vodní plochu užívat jen s nepřiměřenými obtížemi. Pokud jde o ornou půdu, z obsahu spisu je zřejmé, že po realizaci dálnice D 11 bude možno tyto pozemky bez obtíží užívat.

Nejvyšší správní soud tedy dovodil, že kasační stížnost není důvodná a zamítl ji (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně ve věci neměla úspěch a žalovanému nevznikly náklady přesahující jeho běžnou úřední činnost.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. března 2006

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

